

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra krizového řízení

Evakuace osob a její využití v současné době

Bakalářská práce

Evacuation of people and its use at the present time

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Jakubcová Lenka Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Aneta Malá

PRAHA 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Chlumu, dne 10.3.2024

Aneta Malá

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou evakuace osob. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá evakuací osob jako jedním z opatření ochrany obyvatelstva. Zmiňuje také ostatní opatření ochrany obyvatelstva, která jsou krátce popsána. Další část práce se věnuje především rozdělení, plánování a vyhlášení evakuace a také orgány, které evakuaci řídí. V poslední řadě jsou zmíněna opatření nouzového přežití v návaznosti na evakuaci. V praktické části je pracováno s rozhovorem, který byl proveden s vedoucím odboru krizového řízení města Sedlčany, díky čemuž lze nahlédnout do problematiky ochrany obyvatelstva, v souvislosti s evakuací, v rámci obce Sedlčany. V neposlední řadě práce obsahuje průzkum veřejného povědomí o evakuaci osob, díky kterému lze posoudit připravenost a informovanost osob v souvislosti se vznikem mimořádných událostí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evakuace * mimořádná událost * ochrana obyvatelstva * úkryt * bezpečí * nouzové ubytování

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the issue of evacuation of people. The work is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part deals with the evacuation of people as one of the measures to protect the population. It also mentions other measures to protect the population, which are briefly described. The next part of the work is mainly devoted to the analysis of concepts, distribution, planning and announcement of evacuation, as well as the authorities that manage the evacuation. Last but not least, emergency survival measures following evacuation are mentioned. In the practical part, we work with an interview that was conducted with the head of the crisis management department of the city of Sedlčany, thanks to which we can get an insight into the issue of population protection, in connection with the evacuation, within the municipality of Sedlčany.

Last but not least, the thesis includes a survey of public awareness of the evacuation of people, thanks to which it is possible to assess the preparedness and awareness of people in connection with the occurrence of extraordinary events.

KEYWORDS

Evacuation * extraordinary event * protection of the population * conceal * safety *
emergency accommodation

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část	8
1 Evakuace jako jedno z opatření ochrany obyvatelstva.....	8
1.1 Ochrana obyvatelstva v kontextu historického vývoje.....	9
1.1.1 Ochrana obyvatelstva v období roku 1929-1938	10
1.1.2 Ochrana obyvatelstva v období roku 1939-1945	11
1.1.3 Ochrana obyvatelstva v období roku 1945-1990	11
1.1.4 Ochrana obyvatelstva od roku 1990	12
1.1.5 Ochrana obyvatelstva v současné době	13
1.2 Právní úprava	13
1.3 Koncepční dokumenty	14
1.3.1 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030	14
1.3.2 Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení	16
1.4 Opatření ochrany obyvatelstva	17
1.4.1 Varování a vyrozumění	17
1.4.2 Ukrytí obyvatelstva	21
1.4.3 Evakuace.....	22
1.4.4 Humanitární pomoc	23
1.4.5 Nouzové přežití.....	23
1.4.6 Individuální a improvizovaná ochrana.....	24
2 Evakuace osob	26
2.2 Druhy evakuace.....	27

2.2.1 Evakuace objektová	28
2.2.2 Evakuace plošná	30
2.3 Plánování evakuace.....	30
2.4 Vyhlášení evakuace	32
2.6 Orgány, které řídí evakuaci	33
2.6.1 Stálá pracovní skupina krizového štábu	33
2.6.2 Evakuační středisko.....	34
2.6.3 Přijímací střediska	34
2.5 Evakuační zavazadlo	35
3 Zajištění opatření nouzového přežití v návaznosti na evakuaci	37
3.1 Nouzové ubytování	37
3.2 Nouzové zásobování pitnou vodou a potravinami.....	38
3.3 Nouzové zajištění dodávky energií	40
3.4 Nouzové zajištění základních služeb	40
3.5 Poskytování humanitární pomoci.....	40
Praktická část.....	42
4.1 Kvalitativní část výzkumu – řízený polostrukturovaný rozhovor	42
4.1 Kvantitativní část výzkumu - dotazníkového šetření.....	44
Závěr.....	51
Seznam použité literatury.....	53
Seznam příloh.....	58

Úvod

Cílem bakalářské práce je zasazení evakuace do kontextu opatření ochrany obyvatelstva a vyhodnocení připravenosti konkrétního územního celku na mimořádné události a krizové situace.

Teoretická část práce zahrnuje ochranu obyvatelstva, kde je nastíněn historický vývoj a také opatření ochrany obyvatelstva, která jsou blíže rozepsána. Jako jedno z hlavních opatření je v práci blíže specifikována evakuace osob. Zmiňuje celý průběh evakuace od jejího plánování až po provedení. Značná část obsahu je věnována také zajištění opatření nouzového přežití v návaznosti na evakuaci.

Bakalářská práce obsahuje také praktickou část, která se skládá z kvalitativní části výzkumu provedeného ve formě polostrukturovaného rozhovoru a kvantitativní části výzkumu zpracované pomocí dotazníkového šetření. Cílem polostrukturovaného rozhovoru, který je provedený s vedoucím odboru krizového řízení města Sedlčany, je zjištění připravenosti a funkčnosti systému ochrany obyvatelstva v návaznosti na evakuaci ve městě Sedlčany. Oproti tomu dotazníkové šetření je cílené na zjištění informovanosti osob o vzniku a průběhu mimořádných událostí v kontextu s evakuací. Výsledky obou metod autor vyhodnotí a formuluje možné návrhy a doporučení k optimalizaci stávajícího stavu.

Teoretická část

1 Evakuace jako jedno z opatření ochrany obyvatelstva

„Ochrana obyvatelstva je soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnícké a podnikající fyzické osoby a také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy.“¹

K ochraně obyvatelstva slouží v České republice bezpečnostní systém. Jedná se o právně podložený, vzájemně propojený systém práv a povinností orgánů státní správy, samosprávy, soukromých subjektů a občanů, s cílem zajistit bezpečnost všech jeho částí.² Efektivita a výkonnost bezpečnostního systému České republiky je zajišťována orgány státu. Mezi výkonné prvky systému řadíme Hasičský záchranný sbor České republiky, Policii České republiky, zdravotnickou záchrannou službu a v poslední řadě jednotky požární ochrany, které jsou v plošném pokrytí kraje. Hlavními subjekty bezpečnostního systému jsou prezident, parlament, vláda, bezpečnostní rada státu, ministerstva, ostatní orgány státní správy a výkonné orgány krajů a obcí. Do dalších složek systému řadíme obecní policie, havarijní služba, ozbrojené síly a ostatní subjekty bezpečnosti. Fungování celého bezpečnostního systému je závislé na vzájemné spolupráci a provázanosti jeho složek. Využití konkrétního pilíře k ochraně bezpečnosti je závislé na hrozícím nebezpečí, ať už se jedná o hrozbu vnější, vnitřní nebo jinou hrozbu.³

Jedním z nejefektivnějších opatření ochrany obyvatelstva je evakuace osob, která se využívá v případě hrozící nebo již vzniklé mimořádné události nebo

¹ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.str.9

² *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

³ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

krizové situace.⁴ Jejím předmětem jsou osoby, zvířata, věci kulturní hodnoty, technické zařízení nebo stroje a materiály, které jsou nezbytné k zachování nutné výroby. Dalším předmětem mohou být nebezpečné látky, které se přepravují z postižených míst do míst, kde nebudou hrozbou. K provedení evakuace se vypracovávají evakuační plány, podle kterých se následná evakuace řídí a podle kterých jsou konkrétní předměty evakuace přemístěny do vhodných prostor, která zabezpečují náhradní ubytování, stravování, pro věci uskladnění a pro zvířata ustájení.⁵

1.1 Ochrana obyvatelstva v kontextu historického vývoje

Ochrana obyvatelstva se v začátcích zabývala ochranou před mimořádnými událostmi, jako jsou například přírodní živly, či divoká zvěř. Až v pozdějším vývoji se zabývala hrozbami válečných konfliktů.

Obranu státu přibližně od 9. století zajišťovaly ochranné stavby a ozbrojené síly. Důkazem tohoto faktu jsou nálezy zbraní či pozůstatky staveb. Základem těchto ozbrojených sil byla od 10. století knížecí družina, tato družina byla použita v případě nebezpečí a pokud to bylo nutné byla doplněna dobrovolníky. V 16. století a v první polovině 17. století byly z důvodu válečných použity k ochraně obyvatelstva ozbrojené síly. Mezi tyto síly patřila zemská hotovost, žoldnéřské vojsko a městské vojsko. Součástí ochrany obyvatelstva byla v tomto období vojenská hranice, která se skládala z pevností a ozbrojené milice obyvatelstva.⁶

⁴ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

⁵ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

⁶ PARKAN, František. *Nástin historie ochrany obyvatelstva*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3564-4.

V 18. století stále probíhaly válečné konflikty, proto se opakovaně stavěly nové pevnosti, které byly umístěné na hranicích, kde se předpokládalo vojenské napadení.

Následný vývoj ochrany obyvatelstva lze rozčlenit do kategorií dle časové osy.

1.1.1 Ochrana obyvatelstva v období roku 1929-1938

Evakuací osob se začala legislativa v České republice zabývat před začátkem druhé světové války. Týkala se především ochrany obyvatelstva před leteckými napadeními spolu s jejich evakuováním do bezpečí. V roce 1929 z důvodu narůstajícího ohrožení ze vzdušného napadení, vznikl organizační útvar Ústředí obrany obyvatelstva, který zřídilo Ministerstvo národní obrany Československa. Roku 1935 byl přijat zákon č. 82 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, který vnikl v návaznosti na nebezpečí hrozícího leteckého napadení. Dále byla v roce 1935 zákonem o ochraně a obraně proti leteckým útokům zřízena civilní protiletecká ochrana, kterou řídilo Ministerstvo vnitra. Výkonné složky této ochrany se členily na dvě kategorie, a to na svépomocnou službu a službu veřejnou. Svépomocná služba byla využívána při likvidaci následků menších protileteckých účinků. Veřejná služba se skládala z osmi služeb a každá z nich plnila úkoly dle své specializace:

- 1) veřejná
- 2) pořádková a bezpečnostní
- 3) požární
- 4) poplachová
- 5) samaritánská
- 6) asanační
- 7) spojovací a zpravodajská
- 8) zastírací a zvláštní služba⁷

⁷ ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

1.1.2 Ochrana obyvatelstva v období roku 1939-1945

Řízením civilní protiletectké ochrany byla postupně pověřena protektorátní policie, která spolupracovala s červeným křížem a požární ochranou. V roce 1941 byla civilní protiletectká ochrana řízena říšskými složkami pořádkové policie a následně byla začleněna do Luftschutzu. Začleněním byla civilní protiletectká ochrana podřízena nacistickému Německu. Nyní byly do ochrany začleněny další složky jako varovná služba, která sloužila při nebezpečných náletech jako varování a možnost využití Luftschutz. Další složkou byly specializované složky, které dle svého zaměření plnily úkoly. A poslední složkou byl vlastní Luftschutz.⁸ Mezi hlavní úkoly Luftschutz patřilo varování obyvatelstva, minimalizace vznikajících škod a také ochrana dělníků, kteří byli zaměstnaní v průmyslu.

V rámci Luftschutz se udržovaly úkryty, které již byly vybudovány a byly budovány nové, aby v případě náletů bylo množství dostačující a bylo možno je ihned použít. Složky závodní protiletectké ochrany neboli Werkluftschutz, zajišťovaly ochranu určeným podnikům, které měly význam pro válečné hospodářství.⁹ Do Luftschutz byly zapojeny další složky, jako například hasičská, protiplynová, asanační a obnovovací služba.

1.1.3 Ochrana obyvatelstva v období roku 1945-1990

Po skončení druhé světové války byla prováděna Ministerstvem vnitra likvidace protiletectké ochrany, na základě usnesení Československé vlády. Likvidace spočívala v odstraňování ochranných staveb a zařízení, zbytků původní organizační struktury, která byla tvořena před a v průběhu války. Jelikož nebyla ochrana obyvatelstva před leteckým napadením dostatečně zajištěna, byla roku 1948 vytvořena civilní ochrana. V rámci civilní ochrany byla zřízena velitelství civilní ochrany, která byla rozdělena po celé České republice ve větších městech.

⁸ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

⁹KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN isbn978-80-7385-134-7.

Ke konci roku 1948 byl zřízen a vytvořen technický a výzkumný ústav civilní ochrany, který se zabýval studiem a výzkumem požární bezpečnosti.

Následně byly z důvodu následků druhé světové války, přijaty čtyři Ženevské úmluvy, které měly zlepšit ochranu civilního obyvatelstva. Jednalo se o zlepšení podmínek pro válečné zajatce, raněné a nemocné z polní armády, civilní obyvatelstvo v době válečného stavu a raněné, nemocné či ztroskotané příslušníky ozbrojených sil na moři.¹⁰

Z důvodu stálé hrozby zbraní hromadného ničení a nedostačující legislativy upravující úkoly civilní obrany, bylo roku 1958 přijato usnesení vlády republiky Československé č. 49 o civilní obraně spolu s přílohou směrnice o civilní obraně republiky Československé.

Dnem 1. ledna 1974, byla civilní obrana převedena do podřízenosti federálního Ministerstva národní obrany ČSSR, díky čemuž se stala součástí Československé lidové armády. Civilní obrana byla doposud řešena Ministerstvem vnitra, ale od 1. ledna 1976 byla přesunuta do působnosti Ministerstva obrany, s cílem zlepšení podmínek k plnění úkolů během válečného stavu. Od roku 1981 bylo hlavním cílem ochrany obyvatelstva ukrytí obyvatelstva, které bylo řešeno v závislosti na konkrétních krajích, okresech a místech.¹¹

1.1.4 Ochrana obyvatelstva od roku 1990

Od roku 1990 již nebyla ochrana obyvatelstva řešena pouze z hlediska vojenské ochrany, ale také jako ochrana před mimořádnými událostmi. Byl přijat nový zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky. Dále byly roku 1993 v zákoně zakotveny zásady integrovaného záchranného systému, usnesením vlády České republiky č. 246, kam také spadala civilní obrana a v návaznosti na něj byl přijat zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému.

¹⁰ ŠILHÁNEK, Bohumil. *Zkušenosti v oblasti historického vývoje ochrany obyvatelstva* [online]. 2012 [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: http://www.population-protection.eu/attachments/042_vol4special_silhanek.pdf.

¹¹ ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

Od 1. ledna 2001 byla převedena státní správa zpět do působnosti Ministerstva vnitra.¹²

1.1.5 Ochrana obyvatelstva v současné době

Ochranou obyvatelstva je nyní chápáno plnění úkolů civilní ochrany, především evakuace, varování, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví či majetku.¹³ Nyní se již ochrana obyvatelstva nezaměřuje pouze na ochranu před válečnými stavy, ale také na ochranu před ostatními mimořádnými událostmi jako jsou například živelné pohromy, havárie nebo třeba epidemie.

Základní aktuální legislativou, která upravuje ochranu obyvatelstva je zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Další důležitou součástí je vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. A v neposlední řadě podstatnou nelegislativní úpravou k ochraně obyvatelstva je koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030.

1.2 Právní úprava

Ochrana obyvatelstva spolu s evakuací je podložena několika právními předpisy. Jedná se o tyto zákony:

- Zákon č. 239/2000 Sb., zákon o integrovaném záchranném systému
- Zákon č. 240/2000 Sb., zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů
- Zákon č. 222/1999 Sb. zákon o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., zákon o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹² ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

¹³ Zákon č.239/2000 Sb., Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. 2000 [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

- Zákon č. 241/2000 Sb., zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám

Další legislativou, která je propojena s ochranou obyvatelstva jsou vyhlášky:

- Vyhláška č. 246/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru
- Vyhláška č. 380/2002 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
- Vyhláška č. 328/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému

1.3 Koncepční dokumenty

Vzhledem k zastarávání právních předpisů ochrany obyvatelstva a v souvislosti s vývojem této problematiky v čase, je o to významnější koncepční úprava a rozvoj opatření stejně jako stanovování úkolů v této oblasti. Koncepčními dokumenty, které souvisí s ochranou obyvatelstva, jsou koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 a koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

1.3.1 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030

Koncepce ochrany obyvatelstva rozvíjí systém ochrany obyvatelstva v rámci úkolů a termínů důležitých pro jejich splnění.¹⁴ Zaměřuje se na oblast ochrany obyvatelstva v souvislosti s dnešní moderní dobou a jejími vymoženostmi.

Její zpracování se úzce opírá o bezpečnostní strategie České republiky, díky kterým lze identifikovat bezpečnostní hrozby a zájmy České republiky. Na základě

¹⁴ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

strategických dokumentů se snaží stanovit vize a úkoly, které následně chce uplatnit v praxi.¹⁵

Zabývá se strategií ochrany obyvatelstva a v druhé řadě strategickými cíli ochrany obyvatelstva.

Cílem strategií ochrany obyvatelstva je především zlepšení připravenosti obyvatelstva v situacích, kdy je ohrožen život, zdraví, majetek, nebo životní prostředí.

V rámci strategických cílů je cílem rozvoj podmínek, kde jsou řešeny adekvátní právní podmínky, personální zabezpečení, příprava volených zástupců a také materiální a technické zabezpečení. Druhým úkolem je podpora úkolů a opatření, což znamená vzdělávání a příprava studentů, celková příprava obyvatelstva, revize opatření ochrany obyvatelstva a v neposlední řadě také koncepční a technologický rozvoj. Třetím neopomenutelným cílem je zvyšování účinnosti organizace, kdy je zde kladen důraz na součinnostní cvičení ochrany obyvatelstva, plánovací proces, dále také zapojení nevládního sektoru, analytické nástroje a informační systémy.¹⁶ V rámci zpracování strategických cílů jsou pak určeny konkrétní úkoly. V jejich závěru se uvádí výhledy, které jsou určené do roku 2030.¹⁷

Ke zpracování koncepce vzniká povinnost, která je zakotvena v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Po jejím zpracování je projednávána a následně schválena vládou České republiky¹⁸

¹⁵ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹⁶ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. 2020 [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-oob-2025-2030-pdf.aspx>

¹⁷ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

¹⁸ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

1.3.2 Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení

V roce 2001 byla vytvořena první koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. V návaznosti na vývoj ochrany obyvatelstva, legislativu a celkově na vývoj moderní doby byla koncepce průběžně aktualizována do dnešní podoby, která byla vydána v roce 2017.

Soustředí se především na vzdělávání v těchto odvětvích:

- Ochrana obyvatelstva
- Krizové řízení
- Integrovaný záchranný systém
- Požární ochrana
- Kritická infrastruktura
- Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek
- Ochrana ekonomiky
- Hospodářské opatření v rámci krizových stavů¹⁹

Koncepce vzdělávání určuje způsob analýzy současného vzdělávání a v návaznosti na to, řeší úkoly vedoucí k budoucímu rozvoji koncepce. Upravuje koordinaci a řízení vzdělávacího procesu. Dále uvádí systém vzdělávání odborníků, jako například úrovně vzdělávání, cílové skupiny vzdělání, formy vzdělávání, vzdělávací moduly a také upravuje zabezpečení vzdělávání lektorů. Jeho podstatnou složkou je také zabezpečení finanční a materiální stránky vzdělávání.²⁰

¹⁹ *Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení* [online]. 2017 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: file:///C:/Users/Aneta/Downloads/Koncepce_vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD_OOBaK%C5%98.pdf

²⁰ *Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení* [online]. 2017 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: file:///C:/Users/Aneta/Downloads/Koncepce_vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD_OOBaK%C5%98.pdf

1.4 Opatření ochrany obyvatelstva

Mezi základní opatření, díky kterým lze zajistit ochranu obyvatelstva patří:

- Varování a vyrozumění
- Ukrytí obyvatelstva
- Evakuace osob
- Humanitární pomoc
- Nouzové přežití
- Individuální a improvizovaná ochrana²¹

1.4.1 Varování a vyrozumění

Podstatnou součástí ochrany obyvatelstva je varování obyvatelstva a vyrozumění orgánů krizového řízení a integrovaného záchranného systému. Toto opatření slouží k včasnému oznámení o hrozící nebo již vzniklé mimořádné události.

„Varování je komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření, zabezpečujících včasné předávání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva.“²² Varování obyvatelstva můžeme provést různými způsoby v závislosti na místě a na okolních podmínkách, avšak nejznámějším způsobem je použití varovného signálu všeobecná výstraha, které se používá dle potřeby buď na celém území státu či pouze v konkrétních lokalitách. Všeobecná výstraha je 140 vteřin dlouhý kolísavý tón, který lze opakovat třikrát po přibližném čase tří minut. Při využití elektronických sirén se po skončení tónu uvádí konkrétní hrozící nebezpečí. Tato výstraha jako varovný signál je upravena vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. Od signálu, který svolává jednotky požární

²¹ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

²² ŠILHÁNEK, Bohumil a DVORÁK, Josef. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN isbn-80-86640-12-4.

ochrany, se liší tím, že zde se jedná o 60 sekund dlouhý tón, při kterém se uvádí 25 sekund tón a 10 sekund pauza. Toto pořadí se dále opakuje celých 60 sekund.²³

Po vyhlášení varovného signálu následuje tísňové informování obyvatelstva, které zahrnuje soubor technických, organizačních a provozních opatření, díky kterým lze sdělit informace o zdroji, charakteru a rozsahu nebezpečí a poskytnout nezbytná doporučení k ochraně života, zdraví a majetku, která jsou sdělována hlasovým vstupem.²⁴Tísňové informování se provádí ve třech podobách. V podobě akustické, verbální nebo optické. Varování obyvatelstva může tedy probíhat přes hromadné sdělovací prostředky jako jsou televize, rádio či internet. Další možností je pomocí obecních a objektových rozhlasů, místních informačních systémů nebo také mobilními rozhlašovacími prostředky, megafony či apliony. Za plnohodnotné varování lze také považovat ústní formu. V Dnešní době, kde je vývoj technologií nezastavitelný, přibývá mnoho možností jak rychle a efektivně varovat obyvatelstvo. Dříve to bylo o několik kroků těžší a nebylo snadné rychle informovat osoby před hrozícím nebezpečím, dnes je tomu ale jinak.

V případě, že je slyšet varovný signál, platí pro obyvatelstvo několik pravidel, které by měla každá osoba dodržovat. První pravidlo je, že pokud uslyšíme varovný signál, ukryjeme se v nejbližší budově, nebo pokud jedeme zrovna vozidlem, co nejrychleji vyhledáme úkryt. Druhým pravidlem je zachovat chladnou hlavu a jednat v klidu. Třetím pravidlem je zbytečně netelefonovat, protože bychom blokovali telefonní linku, kterou potřebují záchranné složky.

„Vyrozumění je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání informací složkám integrovaného záchranného systému, orgánům územní samosprávy a státní správy, právníkům a podnikajícím

²³ O sirénách - varování obyvatelstva. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/sireny.aspx>

²⁴ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

*fyzickým osobám podle havarijních plánů nebo krizových plánů o hrozící nebo nastalé mimořádné události*²⁵

Pro efektivní varování a vyrozumění je v České republice zřízen jednotný systém varování a vyrozumění.

1.4.1.1 Jednotný systém varování a vyrozumění

Ministerstvo vnitra má tento systém na starosti, a dále nařizuje prostřednictvím zákona č. 239/2000 Sb., že generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky má povinnost zajistit a provozovat jednotný systém varování a vyrozumění. Provozní, technická a organizační opatření pro tento systém budou specifikována v prováděcím předpisu, kterým je vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb.²⁶

Jednotný systém varování a vyrozumění se skládá z vyrozumívacích center, telekomunikačních sítí a koncových prvků.²⁷

Koncové prvky zabezpečují varování a informování obyvatelstva a také přenos informací v případě mimořádné události. Koncovými prvky mohou být koncové prvky varování, měření nebo prvky přenosové soustavy.²⁸ Prvek měření je určen ke shromažďování dat z prostředí a následně jsou data předávána na konkrétní vyrozumívací centra. Prvek varování slouží k zabezpečení varování nebo k přenosu varovných informací. Koncový prvek přenosové soustavy přenáší data na vyrozumívací centra.

²⁵ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

²⁶ ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku.* Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

²⁷ ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku.* Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

²⁸ ²⁸ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

Koncovými prvky jsou sirény rotační, elektronické a místní informační systémy. Druh použitého koncové prvku se vybírá v závislosti na situaci, jako například na počtu obyvatel, či na postiženém místě²⁹

Rotační sirény, kterým říkáme také elektromechanické nebo motorové. *“Princip rotační sirény spočívá v tom, že zvuk vzniká rozkmitáním vzduchové masy rotací akustické části poháněné elektrickým motorem. Rotační sirény je možno ovládat dálkově, spouštět tlačítka místního ovládání, případně kombinací obou těchto způsobů”*³⁰ Tyto sirény jsou postupně nahrazovány modernějšími, jako například elektronickými sirénami. Avšak své místo by ztratit neměly, protože jejich výhodou je dlouhá životnost.

Elektronické sirény jsou modernějšími a vyspělejšími technologiemi oproti elektromechanickým sirénám. Fungují tak, že je signál generován v generátoru řídicí jednotky a následně zesílen výkonovými zesilovači a přeměněn na zvuk reproduktory. Jejich použití lze ovládat i na dálku. Sirény jsou vhodné k využití v místech, kde je velký pohyb osob na malé ploše, příkladem mohou být nákupní centra, školy, vlaková nádraží apod.³¹

Mezi místní informační systémy patří bezdrátové rozhlas, kabelové televize a rozhlas se 100V rozvody. Využívají se na velké ploše, kde není velká koncentrace osob.³² Místní informační systémy jsou důležitým spojem ke sdělení informací občanům, například kde se nachází shromažďovací místo.

²⁹ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

³⁰ ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

³¹ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

³² *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

1.4.2 Ukrytí obyvatelstva

Pod pojmem ukrytí obyvatelstva míníme opatření navržená k ochraně osob před škodlivými účinky a dopady rozsáhlých chemických nebo radiologických havárií.³³

Úkryt dle jeho vytvoření dělíme na:

- improvizovaný
- stálý

Improvizovaný úkryt je prostor, který je vyhovující k ukrytí, popřípadě je k tomuto účelu vhodně upraven. Tvoří se v místech, kde se nenacházejí stále úkryty. Místo se vybírá podle podmínek, které lze vhodně upravit tak, aby splnilo účel daného využití.³⁴ Vhodnými prostory k improvizovanému úkrytu jsou například prostory v domech a provozovnách či výrobních objektech. Výběr prostor závisí na druhu ohrožení a také na konkrétním místě a prostředí. Například při úniku nebezpečných látek je vhodné vybírat nadzemní budovy, místa v co nejvyšším patře. Zatímco při válečném ohrožení je vhodné vybírat podzemní budovy. Improvizovaný úkryt se buduje ve třech etapách, kdy první je vyklízení prostoru spolu se zajištěním stavu přívodu plynu, vody a elektřiny. Ve druhé fázi se zkoumá přívod vzduchu a utěsnění. Ve třetí fázi je provedena větší odolnost úkrytu, pokud je to v daném prostoru možné.³⁵

Stálým úkrytem je prostor, který byl vybudovaný s účelem ukrytí obyvatelstva a nachází se v podzemní části budovy.

³³ Ukrytí obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

³⁴ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

³⁵ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

Aby byl prostor stálým úkrytem, musí splňovat několik pravidel. Musí být zapsaný v evidenci stálých úkrytů. Dále musí být určený k ochraně obyvatelstva před zbraněmi hromadného ničení. V obsahovém vybavení musí mít filtroventilační zařízení. Dalším pravidlem je, že vlastník tohoto úkrytu je povinen starat se o něj tak, aby se prodlužovala jeho užitnost. Pokud vlastník takovou stavbu užívá k nějakému účelu, musí zabezpečit, aby se nezměnil účel této stavby, a zároveň musí zpřístupnit úkryt k využití civilní obrany či pověřeným osobám kontrolujícím stav úkrytu.³⁶

Mezi stálé úkryty řadíme 3 kategorie:

- Stále tlakově odolné úkryty
Poskytují tu nejvyšší možnou úroveň ochrany a zároveň se v nich nachází nucené větrání spolu s ochrannými filtry. Je odolný vůči zbraním hromadného ničení.
- Stále tlakově neodolné úkryty
Nejsou odolné vůči tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení, ale využívají se například k ochraně před světelným a tepelným zářením, pronikavou radiací či kontaminací radioaktivního prachu.
- Ochranné systémy podzemních dopravních staveb³⁷

Seznam úkrytů v České republice lze najít na stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky. Na našem území je přibližně 2000 stálých úkrytů, z toho 750 se nachází na území hlavního města Prahy.

1.4.3 Evakuace

Do základních opatření ochrany obyvatelstva řadíme evakuaci, která je z daných opatření nejrozšířenější. Evakuují se osoby či zvířata, kterým nelze zajistit bezpečí jiným způsobem. Dále lze také evakuovat zvířata, technické zařízení, stroje a také materiály, které jsou nezbytné k zachování nutné výroby. Jedná se o ucelený

³⁶ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

³⁷ *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-stredoceskeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-ukryti-ukryti.aspx>

proces, na kterém se v případě řízení podílí orgány a v případě provádění evakuačních opatření výkonné složky.³⁸

1.4.4 Humanitární pomoc

Humanitární pomocí lze chápat pomoc, která je poskytována v místech, které jsou zasažené mimořádnou událostí pro zajištění základních životních potřeb. Osobám je poskytována materiální pomoc, nebo jsou v případě potřeby zajištěny potraviny, voda nebo přístřeší. Další pomocí může být zdravotní nebo psychologická pomoc, která je spojena se zajištěním nezbytných léků. Pro osoby postižené událostí se také zajišťují finanční prostředky, které by následně měly sloužit k nákupu nezbytných předmětů.³⁹

Humanitární pomoc je poskytována bezplatně. Může být prováděna na základě vlastní iniciativy, nebo na základě výzvy, ale v každém případě je prováděna dobrovolně.

1.4.5 Nouzové přežití

Nouzovým ubytováním rozumíme činnosti a postupy, které vedou ke snížení následků mimořádných událostí a krizových situací na život a zdraví obyvatelstva. Do nouzového přežití řadíme několik úkolů. Jedním z nich je zabezpečení nouzového ubytování, kdy osobám zajistíme místo, kde můžou přechodnou dobu pobývat. Dále je v rámci nouzového přežití zajištěn dostatek pitné vody a potravin. Důležitou součástí je také zabezpečení základních potřeb obyvatel spolu

³⁸ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

³⁹ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

s humanitární pomocí. V neposlední řadě jsou v rámci nouzového ubytování zajišťovány dodávky energií.⁴⁰

1.4.6 Individuální a improvizovaná ochrana

Prostředky individuální ochrany jsou prostředky, které chrání povrch těla a horní dýchací cesty. Používají se v případě hrozby účinků nebezpečných látek.

V případě vyhlášení válečného stavu nebo stavu ohrožení státu, jsou určeným osobám poskytovány prostředky individuální ochrany. Jedná se o dětské ochranné vaky, které se používají pro děti do věku jednoho a půl roku. Dále dětské ochranné kazajky, které se využívají pro děti od roku a půl až do 6 let. Následně jsou poskytovány dětské ochranné masky s využitím ve věkovém rozmezí jeden a půl roku až osmnáct let. A v neposlední řadě jsou poskytnuty ochranné masky pro osoby, které jsou v sociálních či zdravotnických zařízeních a osoby které je doprovází.⁴¹

Již z názvu improvizované ochrany lze chápat jistou improvizaci, kdy použití ochrany je vhodné v případech, kdy nastanou nečekané mimořádné události, při kterých je potřeba dýchací cesty nebo tělo chránit. V případech, kdy to situace vyžaduje a nemáme možnost ochranných prostředků, využijeme alespoň tuto variantu ochrany.

Jedná se o improvizovanou výrobu ochrany, která je z dostupných oděvních součástí, které by měl mít skoro každý člověk doma a zároveň jejich výroba by měla být rychlá a nenáročná.

⁴⁰ *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2014 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>

⁴¹ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

Při nutnosti ochrany hlavy je možno použít různé vhodné předměty jako jsou například šátek, přilba, dále je možné pro ochranu využít čepici, kapuci, nebo jiné látky.⁴² Druh ochrany vybíráme dle aktuálního ohrožení.

K ochraně dýchacích cest je vhodné použít materiál, který zamezí vdechnutí toxických látek nebo prachu. Vhodným materiálem je navlhčený kus flanelové látky nebo froté ručník. V případě že takový materiál není k dispozici, postačí například kapesník, utěrka apod. Vlhkost snižuje koncentraci látek, avšak ochrana je i tak minimální. Proto je vhodné použití impregnačních roztoků, které si lze připravit i doma. Jedná se například o vodný roztok sody nebo kyseliny citrónové.⁴³

V případech, kdy hrozí nebezpečí očím, je nejvhodnější a nejrychlejší variantou použití brýlí, které nám co nejvíce přilehnou. Jsou jimi například brýle lyžařské, potápěčské, motorkářské. Protože všechny brýle nám dokonale nepřilnou, je důležité něčím mezery utěsnit. Můžeme použít třeba izolepu nebo lepenku. V případě že nemáme možnost ochrany očí pomocí brýlí, postačí průhledný igelitový sáček, který se k hlavě upevní například gumou.⁴⁴

Při nutnosti ochrany rukou, je vhodné použít rukavice. Nejlepší volbou jsou dlouhé rukavice ze silného materiálu, ideálně pryžové rukavice. V případě že ruce nejsou zcela zakryty i v případě nasazení rukavic, je nezbytné odkrytou část zakrýt vhodnou textilií nebo igelitem.⁴⁵

⁴² HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. *Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.

⁴³ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

⁴⁴ HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. *Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.

⁴⁵ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

2 Evakuace osob

„Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečující přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování stravování (nouzové přežití), pro zvířata a pro věcné prostředky uskladnění.“⁴⁶

Slovo evakuace je latinského původu a je překládáno jako vyklizení. Evakuace patří do základních opatření ochrany obyvatelstva. Provádí se v případech, kde nastala mimořádná událost a kdy není možné zajistit bezpečnost obyvatel jiným způsobem. Využití lze najít jak v případech ohrožení státu či při válečném stavu, taktéž i v případech, které nejsou vojenským ohrožením. Jedná se o přemístění osob z postižených oblastí do vhodných míst, kde již nebezpečí nehrozí.⁴⁷

Evakuace osob zabezpečuje obyvatele před mimořádnými událostmi, které vznikají vlivem osob, nebo přírodními silami. Přírodními silami můžeme rozumět sesuvy půdy, požáry, tornáda, zemětřesení či epidemie. Nebezpečí vlivem osob mohou být chemické či ropné havárie nebo například vyhlášení válečného stavu.

Vyhlášená evakuace se dotýká všech osob, které se nacházejí na místě mimořádné události, kromě osob, které provádí nebo se jinak podílejí na záchranných pracích.⁴⁸

Evakuaci lze rozdělit podle různých hledisek.

⁴⁶ Ministerstvo vnitra České republiky: *terminologický slovník z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [pdf]. Praha 2016. 2016. str.17

⁴⁷ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

⁴⁸ Bojový řád 5/OB: Objektová evakuace. *Požáry.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/56034-bojovy-rad-5-ob-objektova-evakuace/>

2.2 Druhy evakuace

- **Z hlediska doby trvání evakuace**

- Krátkodobá evakuace – Krátkodobá evakuace, se provádí v případě, kdy se nevyžaduje dlouhodobé opuštění místa, ale jedná se pouze o krátký časový horizont. Pro osoby se nezajišťuje náhradní ubytování.
- Dlouhodobá evakuace – Dlouhodobá evakuace se provádí v situacích, kdy se vyžaduje více než 24 hodinový pobyt mimo ohrožené místo. Pro osoby je v případě potřeby zajištěno nouzové ubytování.⁴⁹

- **Z hlediska varianty ohrožení evakuace**

- Přímá evakuace – Přímá evakuace je provedena bez předchozího ukrytí, například při živelných pohromách.
- Evakuace s ukrytím – Jedná se o evakuace v případech, kde před provedením již proběhlo ukrytí osob, například při radiační havárii.⁵⁰

- **Z hlediska způsobu provedení evakuace**

- Neřízená (samovolná) evakuace – Neřízenou evakuací chápeme, pokud se lidé evakuují na základě svého rozhodnutí a popřípadě si také zajišťují náhradní ubytování.
- Řízená evakuace – Řízenou evakuací rozumíme evakuaci, která je organizována příslušnými orgány.⁵¹

⁴⁹ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN isbn978-80-86466-62-0.

⁵⁰ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

⁵¹ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

- **Z hlediska rozsahu opatření evakuace**

- Evakuace objektová - Evakuace objektová zajišťuje evakuaci jedné či více obytných či administrativně správních budov, technologických provozů a dalších objektů, například domů či provozoven.
- Evakuace plošná - Plošná evakuace zajišťuje evakuaci celého, nebo části, urbanistického celku nebo většího územního celku, jako například velké části města apod.⁵²

2.2.1 Evakuace objektová

Evakuace objektová se může provádět dvěma způsoby. V prvním případě se jedná o způsob, kdy osoby objekt opustí a v druhém případě, kdy osoby zůstanou v objektu.

2.2.1.1 Evakuace objektová – opuštění objektu

Tato evakuace se provádí v případech, kdy k ochraně života a zdraví je nezbytné opuštění objektu a následuje přesun na bezpečné místo.

Rychlost celého procesu evakuace je závislá na počtu lidí spolu s velikostí objektu. Pokud se zvyšuje počet osob, narůstá také složitost provedení evakuace. Samozřejmě čím více bude lidí a čím větší bude místo, tím je evakuace složitější a vyžaduje se její koordinace, řízení a celková propracovanost.

Pro vyhodnocení situací při evakuaci osob existuje několik modulů, které jsou ve virtuální realitě. Patří mezi ně buildingExodus, PANIC, Social Distances, maritimeEXODUS, Pathfinder, TSEA – Transient Simplified Egress Analysis, Viswalk.

Pathfinder je založen na modelování evakuace osob, kdy je možno v softwaru nastavit chování spolu s vlastnostmi osob. Lze také nastavit věk či pohyb osob a také je zde možnost navolení postižených osob. U objektů lze ovlivňovat

⁵² *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

například zamčené či otevřené dveře a lze také zvolit, kde se zrovna osoby nacházejí. Modul **Viswalk** je určený k napodobení dynamiky pohybu osob a umožňuje také simulace v nouzových situacích. Je vhodný k napodobení míst kde je velký pohyb osob. Je také možné vložit mapové prostředí, které si sami vybereme. **BuildingEXODUS** je software, který dokáže simulovat evakuace velkého množství osob z různých prostor a který dokáže navolit vlastnosti člověka, pohyb chování, toxicitu a v poslední řadě i hazard osob. V tomto programu je zvláštností navolení možnosti působení látek jako je oxid uhličitý, oxid siřičitý, oxid uhelnatý, akrolein či formaldehyd.⁵³

2.2.1.2 Evakuace objektová – setrvání v objektu

Evakuaci, u které osoby setrvávají v objektu, lze využít při vzniku mimořádných událostí, kde je možnost osoby přesunout do určité části objektu nebo do jiného objektu, kde osobám nehrozí nebezpečí. Při volbě místnosti, do které budou osoby přesunuty, je důležité dbát na několik podmínek závislých na hrozícím nebezpečí. Například při úniku nebezpečných látek vybíráme místo podle následujících kritérií:

- a) Volit místnost v nejvyšším podlaží, protože tam dochází ke snížení koncentrace působících plynů.
- b) Místnost by měla být co nejdál od nebezpečných látek, ideálně na druhé straně budovy.
- c) Místnost má velký aktivní prostor.
- d) Malá okna, která jsou kvalitně utěsněná a ideálně aby místnost neměla žádné mřížky či otevřené kouřovody.
- e) Možnost využití místnosti s textilními obklady.⁵⁴

⁵³ FOLWARCZNY, Libor a POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. 2. rozšířené vydání. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021. ISBN isbn978-80-7385-245-0.

⁵⁴ FOLWARCZNY, Libor a POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. 2. rozšířené vydání. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021. ISBN isbn978-80-7385-245-0.

2.2.2 Evakuace plošná

Plošná evakuace znamená přemístění osob při mimořádné události z urbanistického celku či jeho části, nebo z velkého územního prostoru, pokud nelze bezpečnost osob zajistit jiným způsobem.⁵⁵ Oproti evakuaci prostorové se plošná provádí dlouhodobě. Evakuací se provádí přemístění osob do bezpečného prostoru, kde je zajištěno náhradní ubytování a stravování.

Evakuace se týká všech osob, které se nacházejí na místě postiženém mimořádnou událostí, s výjimkou osob, které se podílejí na záchranných pracích.⁵⁶ Prioritou jsou při provádění evakuace osoby, které mají přednost.

2.3 Plánování evakuace

Při plánování evakuace existují skupiny osob, které mají tzv. přednost při provádění evakuace, což znamená, že se evakuují dříve než ostatní osoby. Těmito skupinami jsou:

- a) děti do 15 let,
- b) osoby se zdravotním postižením,
- c) osoby, které jsou umístěny v sociálních zařízeních,
- d) osoby, které jsou umístěny ve zdravotních zařízeních,
- e) a dále osoby, které dělají doprovod výše zmíněným osobám.⁵⁷

Při plánování evakuace se vytváří dokument důležitý pro její provedení, jedná se o plán evakuace obyvatelstva. Takovýto plán musí obsahovat určité náležitosti, kterými jsou zásady evakuace, rozsah opatření, zabezpečení evakuace, dále

⁵⁵ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

⁵⁶ Bojový řád 5/OB: Objektová evakuace. *Požáry.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/56034-bojovy-rad-5-ob-objektova-evakuace/>

⁵⁷ Evakuace a evakuační zavazadlo. *Policie České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/evakuace-a-evakuacni-zavazadlo.aspx>

orgány, které budou evakuaci řídit a také vymezení odpovědnosti při jejím provedení.⁵⁸

Při plánování evakuace je nezbytné provést několik úkolů. Zaprvé se určí evakuační prostory, shromažďovací místa, evakuační trasy a místa určená k nouzovému ubytování, spolu se zajištěním základních potřeb pro osoby ubytované. Dalším úkolem je zabezpečení volných evakuačních tras, spolu s plynulostí pohybu osob a provádění uzávěry prostoru. Zajišťuje se také funkčnost evakuačních a příjímacích středisek a dále přípravy dokumentace pro příjem do takových středisek. Určuje se celkový postup při evakuaci ohroženého místa a následně i kontrola obydlí, která jsou již opuštěna. Následně se připravuje řízení dopravy, která se opírá o určené evakuační trasy. V případě, že je již určeno místo pro nouzové ubytování, je třeba připravit dokumentaci, která je potřebná k přijímání osob. Neopomenutelnou součástí evakuace jsou také zvířata, stroje, věci, technické zařízení a materiál nutný k zachování výroby. Všechny tyto zmíněné kategorie jsou v některých případech součástí evakuace a je potřeba připravit postup evakuace takovýchto věcí či zvířat. V neposlední řadě je důležitou přípravou promyšlení, jak osoby informovat o evakuaci a o jejím průběhu, spolu s psychologickou přípravou na celý proces evakuace. Kvůli zpětné vazbě je jako poslední krok nutné sepsat dokumentaci přijatých rozhodnutí a opatření, které byly v průběhu evakuace využity.⁵⁹

Jelikož je evakuace velmi náročné a rozsáhlé opatření, musí být řádně komplexně zajištěna. Nezbytným zajištěním je zabezpečení pořádkové, v rámci kterého je zabezpečen průběh evakuace a veřejný pořádek. Obstarává se také dopravní zabezpečení, které obstarává dopravní prostředky, spolu s pohonnými hmotami. Nezbytné je také zajistit zdravotnické zabezpečení, díky kterému je poskytnuta první pomoc. Následně převoz do zdravotnických zařízení a také vytvoření

⁵⁸*Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

⁵⁹*Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

hygienických či epidemiologických opatření.⁶⁰ Dalším úkolem je zabezpečit ubytování, zásobování, v rámci kterého lze počítat se zajištěním nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a také materiálními věcmi nezbytnými k nouzovému přežití. V poslední řadě je podstatným úkolem mediální zabezpečení, které obsahuje zajištění varování obyvatelstva, zveřejnění návodů jak se mají obyvatelé zachovat a popřípadě také zveřejnění důležitých tísňových informací.⁶¹

2.4 Vyhlášení evakuace

O evakuaci může rozhodnout více osob. Jsou jimi velitel zásahu, starosta obce, hejtmán kraje, zaměstnavatel a Vláda České republiky.⁶²

Pokud se jedná o situaci v místě zásahu, může evakuaci nařídit velitel zásahu. Dále je oprávněn k nařízení evakuace hejtmán kraje, který je ale limitován částí území svého kraje. Starosta obce je také omezen na území, které spadá do jeho obce a starosta obce s rozšířenou působností je limitován územím spadajícím do působnosti obce s rozšířenou působností. Zaměstnavatel může vyhlásit evakuaci v rámci svého objektu a vláda smí nařídit evakuaci pouze v případě vyhlášení krizového stavu.⁶³ Evakuace je vyhlášena, organizována a zabezpečována orgány státní správy.

Vláda České republiky vyhláší evakuaci na základě krizového zákona č. 240/200 Sb. konkrétně v §6 odst. 1. Hejtmán kraje rovněž vyhláší evakuaci na základě krizového zákona, avšak dle §14 odst. 4.

⁶⁰ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

⁶¹ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

⁶² Evakuace. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>

⁶³ Jak postupovat při evakuaci. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jak-postupovat-pri-evakuaci.aspx?q=cHJuPTE%3d>

Mezi organizace, které jsou v případě potřeby schopné být nápomocné při provádění evakuace a řešení jejích následků patří jednotky sboru dobrovolných hasičů a humanitární jednotky Českého červeného kříže. Jednotky sboru dobrovolných hasičů poskytují pomoc při evakuaci obyvatelstva. Jsou také součástí humanitární pomoci spolu se zajišťováním pomoci v případě nouzového ubytování.

V případě vyhlášení evakuace má obecní úřad za povinnost zajistit varování obyvatelstva a popřípadě zajistit i jeho ukrytí. Oproti tomu Hasičský záchranný sbor kraje organizuje a přímo koordinuje evakuaci, nouzové ubytování a také zajišťuje zásobování potravinami, pitnou vodou a dalšími nezbytnými prostředky. Velitel zásahu při provádění evakuace je oprávněn zamezit vstup osobám na místo zásahu, nebo nařídit dočasná omezení, která jsou nezbytná k ochraně života, zdraví či majetku.⁶⁴

Prvním úkolem orgánů při evakuaci je určení rizik ohrožených oblastí. Nedílnou součástí úkolů při evakuaci je důkladné zkoumání místa a okolního prostředí spolu s potencionálním nebezpečím a hrozbami které mohou při provádění nastat.

2.6 Orgány, které řídí evakuaci

Evakuaci zajišťují orgány, kterými jsou stálá pracovní skupina krizových štábů, evakuační a přijímací střediska.

2.6.1 Stálá pracovní skupina krizového štábu

Stálá pracovní skupina krizového štábu řídí celý chod evakuace. Zařizuje přemístění osob ze shromažďovacích míst do evakuačních středisek. Zajišťuje dopravní prostředky, které následně rozděljuje do evakuačních středisek a organizuje práci těchto středisek spolu s přijímacími středisky. Úzce spolupracuje se zdravotnickými a humanitárními organizacemi a také s orgány

⁶⁴*Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

veřejné správy. V neposlední řadě provádí dokumentaci celého průběhu evakuace.⁶⁵

2.6.2 Evakuační středisko

Evakuačním střediskem rozumíme zařízení, ve kterém se osoby shromažďují a dostávají zde aktuální informace o situaci. Musí být viditelně označené nápisem nebo mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany.⁶⁶

Evakuační střediska se starají o export osob ze shromažďovacích míst do evakuačních středisek, odkud můžou být následně osoby přemístěny do přijímacích středisek. Vedou také evidenci o osobách, které jsou do takových středisek přijímány a následně osoby rozdělují do příjmových oblastí a přijímacích středisek. V prostoru takového střediska je nutno udržovat veřejný pořádek a dále se v něm určuje místo, které musí být i označeno, kde se osoby budou moci informovat o celé situaci. V případě osob, které se budou muset ve středisku zdržet více než 12 hodin, je nutné pro ně zajistit přespání spolu s pitnou vodou a potravou. Je zde zajištěna také první pomoc a přeprava osob do zdravotnických zařízení. Evakuační středisko spolupracuje s pracovní skupinou krizového štábu, kterou informuje o celém procesu.⁶⁷

2.6.3 Přijímací střediska

Jedná se o zařízení, kde se evakuované osoby evidují a informují o celkovém průběhu a postupu. Takové středisko musí být viditelně označeno nápisem, popřípadě rozeznávacím znakem.

⁶⁵Vyhláška č.380/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. *Zákony pro lidi* [online]. 2002 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>

⁶⁶ Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

⁶⁷HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

Slouží k příjmu evakuovaných osob. Následně jsou osoby rozčleněny do míst, kde jsou tvořena nouzová ubytování. Je zde zajištěna první pomoc a transport osob do zdravotnických zařízení. Podstatnou náplní příjmacího střediska je informování orgánů, dále informování orgánů veřejné správy, kterých se dotýkají evakuační opatření a také informování evakuovaných osob o situaci a o místě a možnosti nouzového ubytování.⁶⁸

Při vzniku mimořádné události, u které je nutné opustit své obydlí a lze předpokládat, že návrat bude trvat déle než jeden den, je vhodné si sbalit evakuační zavazadlo.

2.5 Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění svého bydliště při mimořádné události. Důležité je přemýšlet nad tím, co bude obsahovat. Pro takové případy lze na internetu vyhledat co je potřeba do takového zavazadla dát.

Zavazadlo by mělo obsahovat:

- Léky
- Hygienické a toaletní potřeby
- Osobní doklady
- Peníze
- Cennosti a dokumenty
- Jídelní misku a příbor
- Mobilní telefon s nabíječkou
- Náhradní oblečení a obuv
- Přikrývku
- Zápalky
- Nůž

⁶⁸Vyhláška č.380/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. *Zákony pro lidi* [online]. 2002 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>

- Svítilnu⁶⁹
- Pokud máme domácího mazlíčka, tak krmivo pro něj

Při balení zavazadla je také důležité myslet na to, které věci jsou opravdu nezbytné a které opravdu potřebovat nebudeme, protože váha zavazadla je opravdu podstatná. Doporučená váha zavazadla pro dospělého je do 25 kilogramů a pro dítě do 10 kilogramů. Zavazadlo můžeme nést i dost dlouho dobu, a proto je vhodné zvážit jak váhu, tak jeho druh. Vhodnou volbou je například krosna, kterou si dáme na záda a máme stále volné ruce. Méně vhodnou variantou je například igelitová taška. Nakonec je nutné si zavazadlo viditelně označit svým jménem a adresou pro případ ztráty.⁷⁰

Osoby po zabalení zavazadla provedou nezbytné kroky před opuštěním svého obydlí. Mezi tyto kroky patří několik úkolů, kterými jsou například uhašení otevřeného ohně, vypnutí přívodu plynu, elektřiny či vody, zavření oken, následné zajištění vody a potravy domácím mazlíčkům, nebo pokud je to možné vzít domácí mazlíčky sebou v přepravních boxech. Dále děti opatřit nějakou vizitkou s kontaktními údaji na rodiče. Je důležité se ujistit, že sousedi také vědí o evakuaci a v neposlední řadě zamknout dveře a ideálně na ně nalepit papír s tím, že jste se evakovali.⁷¹ Následně se osoby dostaví do evakuačního střediska s evakuačním zavazadlem, kde se v případě potřeby lidé informují o zajištění nouzového ubytování.

⁶⁹ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.rvferes

⁷⁰ *Co má správně obsahovat evakuační zavazadlo* [online]. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.staci-malo.cz/detail/co-ma-spravne-obsahovat-evakuacni-zavazadlo>

⁷¹ *Evakuace. Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>

3 Zajištění opatření nouzového přežití v návaznosti na evakuaci

Opatření nouzového přežití zpravidla navazují na evakuaci obyvatelstva z místa ohrožení, nebo se provádí v místě mimořádné události či v zóně havarijního plánování.⁷²

„Nouzové přežití je soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí na zdraví a životy postiženého obyvatelstva.“⁷³

Obyvatelům se v rámci nouzového přežití poskytuje nouzové ubytování, nouzové zajištění pitné vody či potravin, nouzové zajištění energií, také zajištění základních služeb a v poslední řadě také zajištění humanitární pomoci.⁷⁴ Zajištění nouzového ubytování se provádí po dobu, která je nezbytně nutná k zajištění života, zdraví či nezbytných životních potřeb. Ukončeno je v případě, že již mimořádná událost pominula a je možný návrat obyvatel do svých obydlí.

3.1 Nouzové ubytování

Rozumí se jím náhradní ubytování, které je zajištěné pro evakuované osoby, které v důsledku mimořádné události musely opustit svoje obydlí. Nouzové ubytování se provádí na místech, která nejsou běžně určena pro pobyt, ale jsou k jejich užití přizpůsobena nebo upravena. Ubytování může být krátkodobé nebo dlouhodobé. Krátkodobé ubytování je poskytováno na jeden až tři dny a dlouhodobé na tři dny a více. Způsob tohoto ubytování je upraven v havarijní

⁷² Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2014 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>

⁷³ Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2. str. 124

⁷⁴ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.rvferes

dokumentaci, jako například v havarijním plánu kraje. Příkladem využití prostoru jako nouzového ubytování je škola, hotel, tělocvična nebo internát.

I když nouzové ubytování slouží jako náhradní ubytování občanům, musí i tak splňovat určitá kritéria, jako například:

- Plocha na osobu musí být o velikosti minimálně 4 m²
- V místě musí být možnost připojení na zdroj vody, elektřiny a na kanalizační síť
- Místo by mělo splňovat základní hygienické podmínky, nesmí chybět toaleta ani koupelna
- Možnost zajištění materiálního vybavení pro ubytování
- Dostupná příjezdová cesta
- Možnost oddělení místa, kde se jídlo připravuje a kde se vydává⁷⁵

V případě že je možnost volby, volí se pro nouzové ubytování takové místo, které je ve vlastnictví obce či kraje. Další volbou jsou poté místa, která jsou v osobním vlastnictví, avšak u těchto se musí předem řešit finanční kompenzace za poskytnuté služby, proto se v první řadě volí místa ve vlastnictví obcí či krajů. Vhodnými místy jsou například školy, tělocvičny nebo také ubytovny.⁷⁶

3.2 Nouzové zásobování pitnou vodou a potravinami

Nouzové zásobování pitnou vodou je zajišťováno pro osoby v případě, že nejsou samy schopny si opatřit pitnou vodu. Zásobování zajišťují orgány krizového řízení. Dodávky trvají až do doby, kdy si osoby jsou samy schopny opatřit pitnou vodu. Toto zásobování se začne řešit do 5 hodin od vzniku krizového stavu. Doporučené

⁷⁵ Nouzové ubytování. *Vzdělávání členů SH ČMS* [online]. 2014 [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=135&subhead=375>

⁷⁶ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

množství na osobu je první dva dny 5 litrů a od třetího dne je to 10 až 15 litrů na osobu.⁷⁷

Zajištění nouzového zásobování vodou při mimořádné události organizuje a koordinuje Hasičský záchranný sbor kraje. To je rozpracováno v plánu nouzového přežití obyvatelstva a v krizovém plánu kraje.⁷⁸

V případě zásobování jsou přednostně zajištěna školská, zdravotnická, sociální, ubytovací zařízení, správní úřady a bezpečnostní sbory či ozbrojené síly, což je uvedeno v krizových plánech.

V krizových a havarijních plánech jsou uváděni územně příslušní vlastníci nebo provozovatelé vodovodů, s pomocí kterých může být nouzové zásobování pitnou vodou využito. Následně se využívají především nenarušené vodovodní systémy, nenarušené samostatné jímací objekty, cisterny k přepravě vody, a převozní úpravny vody nebo jiná zařízení, díky kterým lze upravit jakost vody. Dále se také uplatňují dodávky balené pitné vody.⁷⁹

Zajišťováním potravin rozumíme zabezpečení stravování. Pokud je to možné, je vhodné jej zabezpečit v rámci stravovacích provozoven, kde je vše uzpůsobeno. Pokud není možné využití provozoven, jsou vhodným místem převozní stravovací zařízení. K dodávce se uplatňují distribuční sítě nebo subjekty, které jsou k tomu smluvně opatřeny. K celkovému zásobování či přímo k výdeji nebo přípravě stravy se využívá humanitární pomoc.

⁷⁷ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

⁷⁸ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

⁷⁹ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

3.3 Nouzové zajištění dodávky energií

Nouzovým zajištěním dodávky energií se opatřuje dostatek plynu, elektřiny, tepla či pohonných hmot. Zde také funguje přednost zásobování, a to především do sociálních, zdravotnických zařízení nebo do nouzového ubytování.⁸⁰

Hasičským záchranným sborem České republiky jsou sepsány dohody s velkými dodavateli energií, díky kterým je v případě mimořádné události nebo krizového stavu zajištěn příjem energií.⁸¹

3.4 Nouzové zajištění základních služeb

V rámci zajišťování základních služeb jsou zabezpečeny služby zdravotnické, sociální, veterinární, pohřební a technické, dopravní, sociální, poštovní, textilní a dále jsou zajištěny pohonné hmoty, tuhá paliva, a další.

Sociální služby musí být zajištěny v nepřetržitém provozu, pokud je to nezbytné. Jedná se především o pečovatelskou službu nebo sociálně zdravotnické služby.

3.5 Poskytování humanitární pomoci

Humanitární pomocí lze rozumět pomoc, která je poskytována lidem k zajištění základních životních potřeb. Jsou jimi potřeby materiální, duchovní, právní a sociální. Je doplňkovou složkou k nouzovému zajištění základních služeb. Humanitární pomoc se poskytuje bezplatně, dobrovolně a je zajištěna spolky, skupinami, jednotlivci nebo státními či nestátními organizacemi.⁸²

Pomoc zahrnuje věcné prostředky, finanční prostředky, poradenskou pomoc a duchovní či psychologickou pomoc. Věcná pomoc znamená poskytnutí hmotných věcí, které jsou důležité k uspokojení potřeb osob. Díky finanční pomoci

⁸⁰ *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

⁸¹ *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá.* Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

⁸² *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

si lidé mohou pořídit věcné prostředky, které také vedou k uspokojení jejich potřeb. Psychologická pomoc je poskytována nejen obyvatelům, které postihla mimořádná událost, ale také lidem, kteří provádí záchranné a likvidační práce. Je zajišťována pomocí Hasičského záchranného sboru České republiky, církve, občanských sdružení a také nevládních organizací. Díky poradenské pomoci je možno pomoci osobám při odstraňování následků mimořádné události, ať už materiálně či finančně.⁸³

⁸³ HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

Praktická část

Praktická část obsahuje kvalitativní část výzkumu, kde je použitý řízený polostrukturovaný rozhovor, který je v celém znění uveden v přílohách. Druhou použitou metodou v praktické části v rámci kvalitativního výzkumu je dotazníkové šetření.

4.1 Kvalitativní část výzkumu – řízený polostrukturovaný rozhovor

Řízený polostrukturovaný rozhovor byl vytvořen za účelem zjištění funkčnosti ochrany obyvatelstva v případě opatření evakuace ve městě Sedlčany a jeho okolí. Dále bylo obsahem zjištění přiblížit celkovou situaci v souvislosti s přípravou a prováděním evakuace v této obci.

Cílem rozhovoru je zjistit připravenost orgánů na mimořádné situaci.

Osoba, se kterou byl proveden rozhovor, je vedoucí odboru krizového řízení města Sedlčany Jan Kundrlík, který na této pozici pracuje více jak 10 let. Sedlčany jsou městem, které se nachází přibližně 60 kilometrů od Prahy. Obývá jej přibližně 6833 obyvatel a skládá se celkem z 10 obcí. Jedná se o obec s rozšířenou působností, tudíž obec vykonává pro okolní obce státní správu v přenesené působnosti.

Rozhovor tvořilo pět otevřených otázek, na které dotazující odpovídal. Jedná se o tyto otázky:

- 1) Kdy naposledy byla provedena v Sedlčanech evakuace?
- 2) Kde v Sedlčanech by mohlo být, v případě potřeby, zřízeno nouzové ubytování?
- 3) Nachází se ve městě nebo jeho okolí stálé úkryty?
- 4) Jak by se řešila situace, při které by bylo potřeba stálé úkryty použít?
- 5) Je ve městě nebo v jeho okolí nějaké nebezpečí havárie?

V rámci řízeného rozhovoru bylo zjištěno, že evakuace proběhla a při analýze tohoto procesu byly identifikovány následující nedostatky. Velkou komplikací zapříčinili rodiče dětí, kteří si bez ohlášení odvezli děti do bezpečí domova a tím značně zkomplikovali jak proces evakuace, tak celkovou práci složek

provádějících záchranné práce. Celkovou situaci lze chápat tak, že příčinou byl strach rodičů o své děti, což zapříčinilo, že nepřemýšleli o nutnosti informovat vedoucí tábora o přebrání dítěte. Otázkou zůstává, jak bychom se v takové situaci zachovali my? Druhou otázkou je, zda by nešlo takové situaci předejít? Například v případě, že by se děti shromáždily na určité místo před provedením evakuace, a následně by se poučily o postupu provedení a o možnosti převzetí rodiči, avšak poučit je, že při převzetí musí tuto informaci hlásit. Možná by se tímto opatřením riziko takového chování snížilo.

V rámci položených otázek lze zhodnotit zabezpečení při mimořádných událostech ve městě Sedlčany, kde se dá říci, že je lehce nedostačující v oblasti stálého úkrytí. Velkou chybou bylo, když si město neudrželo stálé úkryty. Jaké důvody vedly město k rozhodnutí se krytů zbavit a znemožnit tím využití stálých úkrytů v případě potřeby? Zvláště v dnešní době, kdy je válka kousek od nás, by bylo vhodné pokusit se úkryty získat zpět a obnovit jejich možnost využití.

Na druhé straně možnosti nouzového ubytování jsou orgány promyšlené a zdá se, že dostačující, i když by samozřejmě záleželo na počtu osob, které by bylo nutné ubytovat a na době po kterou by bylo potřeba ubytování poskytovat.

Při rozhovoru byla zjištěna situace provedení evakuace, kde osoba evakuaci odmítla a později byla osoba evakuována vrtulníkem. V návaznosti na toto téma je třeba zmínit postih obyvatel za odmítnutí evakuace. Osoba, je povinna uposlechnout pokynů při provádění evakuace. Pokud se osoba odmítne evakuovat, musí prokázat svoji totožnost. Následně může být osobě uložena pokuta do výše 100 000 Kč.⁸⁴ Nemilá situace nastává v případě, kdy osoby, které se nechtěly evakuovat, zůstanou na místě ohroženém mimořádnou událostí a nebezpečí v místě se stále zvyšuje. V takovém případě osoby, které provádí záchranné práce, nemají za povinnost se pro osoby vracet. Otázkou ale je, jak by se zachraňující osoby chovaly v takovém případě, když by hrozilo přímé ohrožení života osoby, která evakuaci odmítla. Zda by jí nepomohly a nechaly „svému osudu“ nebo by provedly záchrannou práci znovu, jako to bylo v případě

⁸⁴ *Jak postupovat při evakuaci*. Online. Hasičský záchranný sbor České republiky. 2024. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jak-postupovat-pri-evakuaci.aspx?q=cHJuPTE%3d>. [cit. 2024-02-10].

uvedeném v rozhovoru, a co je tedy správné? Na tuto otázku, nelze odpovědět. K vhodnému řešení této problematiky by mohlo vést zvednutí horní hranice pokuty za neuposlechnutí v případě evakuace. Popřípadě by bylo také vhodným řešením zakotvit do zákonné úpravy, že osoby provádějící záchranné práce nebudou již provádět opětovnou záchrannou akci, což by mohlo vést u osob, které chtějí evakuaci odmítnout, k uvědomění.

Celkově lze konstatovat, že město Sedlčany je z pohledu mimořádných událostí celkem klidné místo. Ve městě hrozí z pohledu havárií únik čpavku ze zimního stadionu. Žádná další nebezpečná havárie v okolí není očekávána. Opakujícím se rizikem jsou ve městě a jeho okolí povodně, které se řeší zhruba každý rok. V případě že se hladiny řek zvednou nad míru, Hasičský záchranný sbor provede potřebná opatření, která zamezí případnému vniknutí vody do obydlí. Pokud hrozí větší nebezpečí a je zcela jisté, že se nepodaří předejít vniknutí vody do obydlí, lidé se evakuují, což se v Sedlčanech nestává, tudíž se při povodních evakuace neprovádí a stačí pouze provedení preventivních opatření.

4.1 Kvantitativní část výzkumu - dotazníkového šetření

Účelem průzkumu bylo zjistit, jak se široká veřejnost orientuje v oblasti evakuace, a v návaznosti na evakuaci v dalších opatřeních ochrany obyvatelstva. Cílem šetření nebylo pouze zjištění o informovanosti osob, ale také zkoumání celkového zachování osob, v případě mimořádné či krizové situace.

Dotazník byl vypracován přes webovou stránku www.survio.com. Vyplnilo jej celkem 43 osob.

Dotazník obsahuje 10 otázek, 2 otázky jsou otevřené a zbývající jsou uzavřené.

Otevřenými otázkami jsou:

- 1) Co má obsahovat evakuační zavazadlo?
- 2) Z jakých zdrojů se dozvíme o vyhlášení evakuace?

Uzavřenými otázkami jsou:

- 3) Víte, kdo například může rozhodnout o evakuaci osob?
- 4) Co patří mezi nezbytná opatření v případě vyhlášení evakuace před opuštěním obydlí?
- 5) Co nedělat v případě vyhlášení evakuace
- 6) Víte o nějaké budově ve vašem okolí, která by mohla sloužit jako úkryt?
- 7) Byla ve vašem okolí provedena evakuace?
- 8) Myslíte, že byste věděli, co dělat při vzniku mimořádné události?
- 9) V jakém kraji bydlíte?
- 10) Jste muž či žena?

1) První otevřená otázka zní: Co má obsahovat evakuační zavazadlo?

Nejvíce dotazovaných, konkrétně 23 osob odpovědělo, že v evakuačním zavazadle by neměly chybět doklady. Další nepostradatelnou položkou, kterou by lidé dali do evakuačního zavazadla, je voda, kterou napsalo 19 osob. Léky, které zvolilo 18 osob a dále trvanlivé potraviny/jídlo, které bere jako nepostradatelné 16 osob. Častou položkou, s počtem 14, byly zmiňovány peníze. Další věci, které byly často uváděny, jsou oblečení, telefon, hygienické potřeby, nůž, zápalky a toaletní papír.

Odpovědi na tuto jsou příjemným zjištěním, jelikož většina z dotazovaných lidí ví, co je v zavazadle nezbytné.

2) Druhou otevřenou otázkou je: Z jakých zdrojů se dozvíme o vyhlášení evakuace?

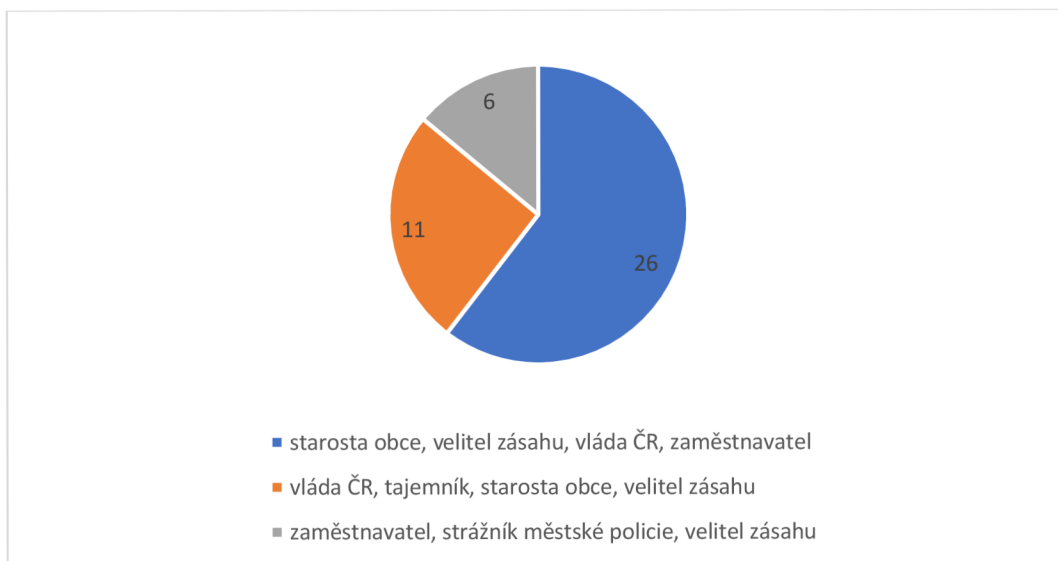
Odpovědi dotazovaných osob byly velmi podobné. 27 lidí v odpovědích uvedlo, že by se o evakuaci dozvěděli z rozhlasu. Dalším častým zdrojem byla uváděna televize či rádio. Méně uváděnými prostředky jsou telefon, internet nebo sirény.

Odpovědi byly také obecnějšího typu, kdy 6 osob uvedlo hromadné sdělovací prostředky či média.

Dalšími otázkami jsou otázky uzavřené:

3) Kdo může rozhodnout o evakuaci osob?

Graf č. 1, rozhodnutí o evakuaci

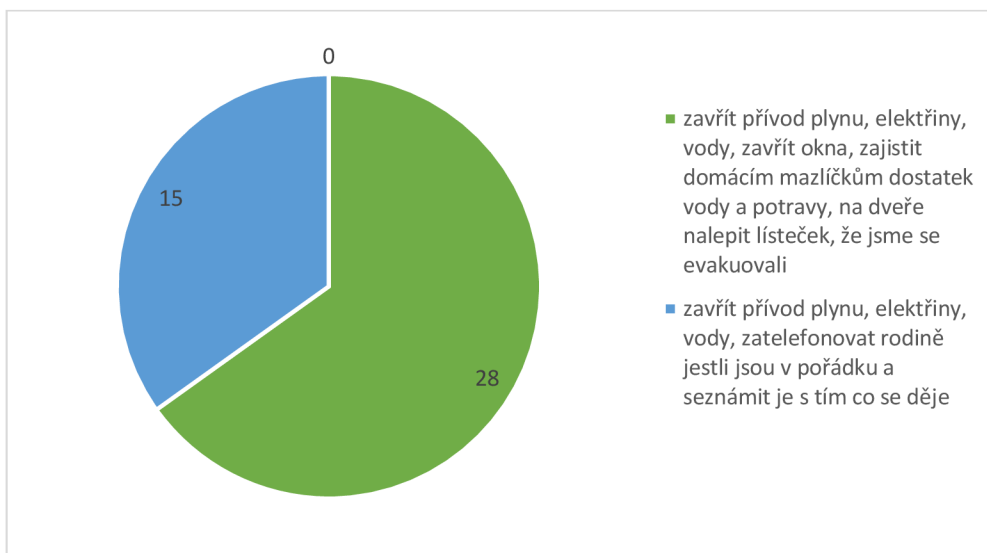

Zdroj: Vlastní zpracování

Velké procento osob odpovědělo správně, což je příjemné zjištění.

4) Co patří mezi nezbytná opatření v případě vyhlášení evakuace před opuštěním obydlí?

Graf č. 2, nezbytná opatření před opuštěním obydlí

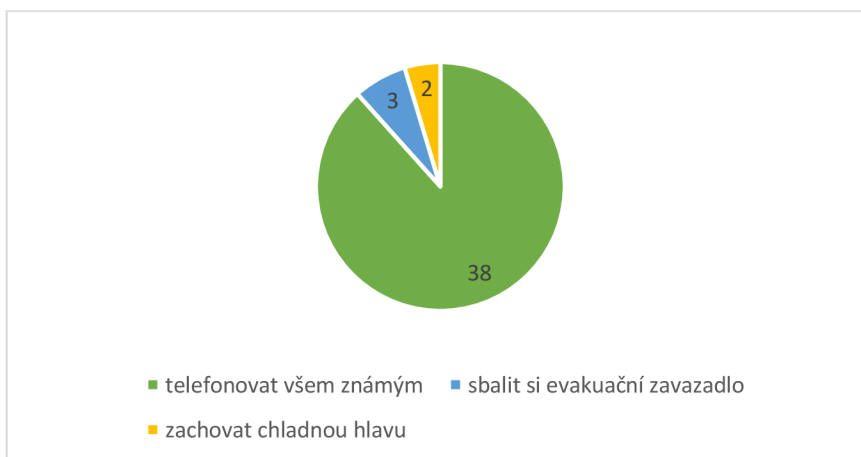

Zdroj: Vlastní zpracování

Třetí možnou odpovědí bylo zavřít okna, dveře, napít se alkoholu a vzít jej sebou, kterou ovšem nezvolil nikdo z dotazovaných.

5) Co nedělat v případě vyhlášení evakuace

Graf č.3, co nedělat při vyhlášení evakuace

Zdroj: Vlastní zpracování

Je moc příjemným zjištěním, že 38 lidí chápe, že nesmí telefonovat všem známým a musí nechat volnou telefonní linku pro integrovaný záchranný systém.

6) Víte o nějaké budově ve vašem okolí, která by mohla sloužit jako úkryt?

Graf č.4, budovy jako úkryt

Zdroj: Vlastní zpracování

Bohužel 28 osob, což je více jak polovina dotazovaných, odpověděla, že ne, což je velké procento dotazovaných.

7) Byla ve vašem okolí provedena evakuace?

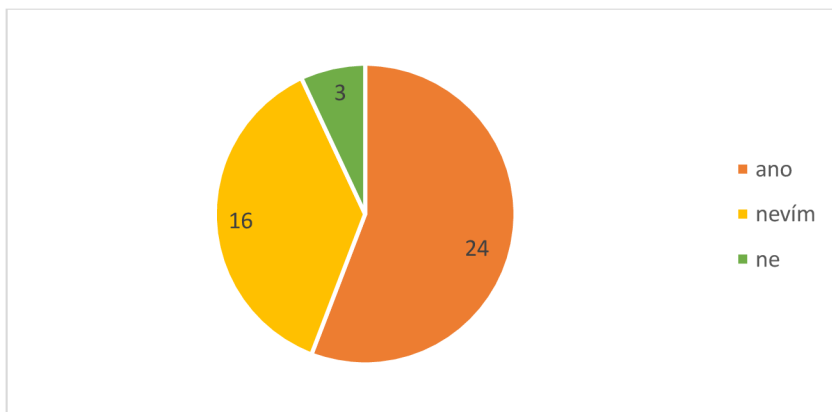
Graf č.5, provedení evakuace

Zdroj: Vlastní zpracování

8) Myslíte, že byste věděli co dělat, při vzniku mimořádné události?

Graf č.6

Zdroj: Vlastní zpracování

Odpovědi byly stručné, ano, ne, nevím. 23 osob odpovědělo že ano, což je velmi pozitivní výsledek výzkumu, ovšem nezaručuje to, že tomu tak v praxi opravdu bude. 16 osob odpovídalo, že neví a pouze 3 osoby vybrali odpověď ne. I když se jedná pouze o 3 osoby, co nevědí, jak se v případě mimořádné události chovat, v celkovém počtu dotazovaných se stále jedná o celkem vysoké procento.

9) Devátá otázka: **V jakém kraji bydlíte?** Tato otázka byla položena, aby bylo zřejmé, z jakého kraje dotazující pochází. Na celé čáře vyhrál Středočeský kraj s počtem 31. Zbýlé osoby pocházejí z kraje Jihomoravského, Jihočeského a také z Prahy.

10) Poslední otázkou je: **Jste muž či žena?** Tato otázka byla spíše informativní, z důvodu zjištění, zda dotazník zaujme spíše ženy či muže. Ženy převažovaly s počtem 25 a zbývající počet byli muži.

V rámci vyhodnocení dotazníkového šetření lze konstatovat, že většina osob má dobrou informovanost o vyhlášení evakuace, jakož i o jejím průběhu, spolu se znalostmi obsahu evakuačního zavazadla, či opatřeních, která se před dostavením na shromažďovací místo mají vykonat.

Vzhledem k výsledkům výzkumu ohledně povědomí o evakuaci, je důležité zmínit, že i když převážná většina dotazovaných odpovídala správně ohledně vyhlášení a opatření při evakuaci, stále velké procento osob o tomto tématu ví velmi málo. Proto by bylo vhodné se tomuto námětu více veřejně věnovat. Vhodným místem, kde by evakuace měla být více přiblížena a rozebírána, jsou média, která jsou v dnešní době velmi sledována.

Nejslabší stránkou při vyhodnocení výzkumu je ukrytí obyvatelstva, kdy osoby ve většině případů vůbec neví, kam by se ukryly. Myslím si, že by bylo vhodné toto téma více veřejně řešit, převážně zmínit kde je možné se ukryt, popřípadě je seznámit s budovami, které jsou k ukrytí vhodné. Obecně lze osoby o tématu ukrytí informovat prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků. Nejúčelnějšími prostředky sdělení by mohla být například televize nebo v dnešní době velmi populární sociální sítě. Mohlo by se jednat buď o video, nebo v rámci sociálních sítí o reklamní propagaci pomocí nějakého vytvořeného obrázku či dokumentu.

Závěr

Velkým problémem v oblasti evakuace osob, je nedostačující informovanost osob o tomto tématu. Východiskem by mohlo být více toto téma veřejně probírat. Vhodným řešením je uvedení tématu na sociálních sítích, které sleduje velké množství osob. Cílem by bylo, aby si lidé o tomto námětu přečetli alespoň základní informace. Další vhodnou volbou by bylo znovuzavedení učiva týkající se ochrany obyvatelstva na základních školách, jako tomu bylo v minulosti. Studenti se učili výběr, postup a přemístění do úkrytu, a dále provedení individuální ochrany. V současné době se ve školách provádí nácvik opuštění objektu a měří se, za jakou časovou osu se toto opatření stihne, ale to jsou veškerá opatření, která jsou v této oblasti prováděna. Proto by bylo vhodné zavést nácviky, které se prováděly v minulosti a v souvislosti s nimi studenty informovat o postupu při vzniku mimořádné události či krizové situace. Tyto informace a praktické využití by si pak následně sebou nesli celý život a mohli by jej v případě ohrožení využít. Rozšíření znalostí k tomuto tématu by mohlo vést například také školení zaměstnanců, kde by se zprvu zmínila teoretická část a následně by se evakuace nacvičila také v praktické části.

V souvislosti s ochranou obyvatelstva se „díky“ dřívějšímu ohrožení z napadení státu, které se nyní znovu stává aktuálnějším, budovalo velké množství stálých úkrytů. Některé jsou zničené a nepoužitelné, ale spousta jich je stále dostupných a je možné je v případě ohrožení použít. V rámci kvalitativní části výzkumu, při vyhodnocení dotazníkového šetření, bylo zjištěno, že lidé nevědí, kde se v jejich okolí stále úkryty nacházejí. Proto by bylo vhodné osoby, například pomocí hromadných sdělovacích prostředků, informovat, že lze vyhledat seznam stálých úkrytů na internetu, který je dostupný na stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky, kde jich je velká většina zaevidovaných. Lze také zmínit využití improvizovaných úkrytů s popisem budov, které jsou k tomu vhodné.

Cílem bakalářské práce je zasazení evakuace do kontextu opatření ochrany obyvatelstva a vyhodnocení připravenosti konkrétního územního celku na mimořádné události a krizové situace. V rámci provedení cíle bylo zjištěno, že evakuace osob prošla do současné doby obrovským vývojem. Jedná

se o složitý proces činností, které jsou jak časově tak i finančně náročné, ale v dnešní době je tento soubor činností řádně propracovaný a promyšlený, což vede k rychlému a efektivnímu provedení evakuace. Jelikož se jedná o jedno z nejefektivnějších a nejúčelnějších opatření ochrany obyvatelstva, je podstatným úkolem v rámci evakuace osob její vývoj, který musí korespondovat se současnou dobou.

Seznam použité literatury

Monografie:

HYLÁK, Čestmír a PIVOVARNÍK, Ján. *Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016. ISBN isbn-978-80-87544-18-1.

ZPĚVÁK, Aleš. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN isbn-978-80-7452-044-0.

FOLWARCZNY, Libor a POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. 2. rozšířené vydání. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021. ISBN isbn978-80-7385-245-0.

ŠILHÁNEK, Bohumil a DVOŘÁK, Josef. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN isbn-80-86640-12-4

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN isbn978-80-7385-134-7.

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-220-7.

BREHOVSKÁ, Lenka. *Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-466-9.

Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-80-7616-097-2.

Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení: modul - E. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. ISBN 978-80-7616-031-6.

PARKAN, František. *Nástin historie ochrany obyvatelstva*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3564-4.

Zákonná úprava:

Zákon č.222/1999., O zajišťování obrany České republiky

Ústavní zákon č.110/1998 Sb., O bezpečnosti České republiky

Zákon č.241/2000 Sb., O hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Zákon č.239/2000., O integrovaném záchranném systému

Vyhláška č.380/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Webové stránky a elektronické zdroje:

Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení [online].

2017

[cit.

2024-03-10].

Dostupné

z:

file:///C:/Users/Aneta/Downloads/Koncepce_vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD_OOBaK%C5%98.pdf

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 [online]. 2020 [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-oob-2025-2030-pdf.aspx>

Jak postupovat při evakuaci. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jak-postupovat-pri-evakuaci.aspx?q=cHJuPTE%3d>

Evakuace. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky: terminologický slovník z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, enviromentální bezpečnosti a plánování obrany státu [pdf]. Praha 2016. 2016.

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/evakuace.aspx>

Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2014 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>

Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2024 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-stredoceskeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-ukryti-ukryti.aspx>

Co je evakuace. Druhy a legislativa [online]. 2023 [cit. 2023-11-16]. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/slovník-pojmu/evakuace/>

Co má správně obsahovat evakuační zavazadlo [online]. 2023 [cit. 2023-10-16]. Dostupné z: <https://www.staci-malo.cz/detail/co-ma-spravne-obsahovat-evakuacni-zavazadlo>

Evakuace. *Krizport.cz* [online]. 2023 [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <https://www.krizport.cz/rady/chytre-blondynky-radi/evakuace>

Způsoby evakuace, varování. *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/vystrahy-a-varovani/varovani/zpusoby-varovani.html>

Humanitární pomoc. *Charita Česká republika Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce* [online]. 2024 [cit. 2024-03-16]. Dostupné z: <https://svet.charita.cz/jak-pomahame/humanitarni-pomoc/>

Ukrytí a improvizované úkryty. *Ústecký kraj* [online]. 2024 [cit. 2024-03-16]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/ukryti-a-improvizovane-ukryty/d-557001>

Evakuace. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-03-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/evakuace.aspx>

Integrovaný záchranný systém. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-03-16]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>

O sirénách - varování obyvatelstva. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/sireny.aspx>

Ukrytí obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

Evakuace a evakuační zavazadlo. *Policie České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/evakuace-a-evakuacni-zavazadlo.aspx>

Nouzové ubytování. *Vzdělávání členů SH ČMS* [online]. 2014 [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61&head=135&subhead=375>

Bojový řád 5/OB: Objektová evakuace. *Požáry.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/56034-bojovy-rad-5-ob-objektova-evakuace/>

Evakuace osob. *Survio* [online]. 2024 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://my.survio.com/F6U2W8T2R4D9A2X9J9J7/builder>

Seznam příloh

Příloha č.1 – Polostrukturovaný rozhovor s Janem Kundrlíkem

1) Kdy naposledy byla provedena v Sedlčanech evakuace?

V Sedlčanech si nepamatuji, že by vůbec nějaká evakuace byla provedena. I když na jeden případ si vlastně vzpomínám, bylo to v roce 2013 a stalo se to v Sedlčanech v místní části Boudy, kde vede potok přímo mezi domy. Tenkrát byly povodně a celá tato místní část se musela vystěhovat a přemístit na bezpečné místo. Ovšem jeden pán, který zde bydlel odmítal svoje bydliště opustit a řekl, že vyleze na půdu domu a tam vyčká, než ohrožení přejde. Nakonec se voda tak rozvodnila, že velitel dobrovolných hasičů města Sedlčany zavolał vrtulník, který pána evakuoval na bezpečné místo.

V tom samém roce v obci Dublovice, která je od Sedlčan vzdálena pouhých 7 kilometrů se také prováděla evakuace. V obci se nacházel dětský tábor, který sídlil vedle rozvodněného potoka a kvůli silným deštům a začínajícím povodním se tábor preventivně evakuoval. Tenkrát se ale stala velká chyba, vzpomínám si na to jako, kdyby to bylo včera. Jakmile se totiž rodiče dozvěděli o povodních, přijeli si pro svoje děti a rychle si je vzali, aby je odvezli do bezpečí domovů, bohužel ale pozapomněli sdělit vedoucím táborů, nebo komukoliv dospělému, že si děti odváží. Pamatuji si, jak mi volali, že se několik dětí nemůže najít a že nevědí, jestli se utopily, někam utekly, nebo co se vůbec stalo, proto jsem tam jel a pomáhal jsem je hledat. Uplynul nějaký čas a jeden malý kluk z tábora nám říká, že viděl, jak si jeho kamaráda odváží tatínek a v tu chvíli už nám spadl malý kámen ze srdce. Začali jsme obvolávat rodiče dětí které chyběli a díky bohu jsme zjistili že děti už jsou doma a v pořádku.

2) Kde v Sedlčanech by mohlo být, v případě potřeby, zřizeno nouzové ubytování?

Samozřejmě záleží, při jaké události by to bylo a před čím bychom lidi měli ochránit. Přímo ve městě Sedlčany by se mohlo nacházet nouzové ubytování

na internátu střední odborné školy a středního odborného učiliště Sedlčany, kde je celkem velká kapacita osob. V případě nutnosti podzemního ubytování, by byly vhodné sklepy, které se nacházejí pod lékárnou v ulici 28. října, tam když se to stavělo, tak se počítalo s tím, že by se prostor mohl v případě potřeby k takovýmto účelům používat. Avšak tento podzemní prostor by byl pouze jako dočasné řešení, protože zde není řešen nějaký přívod vzduchu a musela by se nějakým způsobem utěsnit okna.

Záleží také na délce ubytování. Pokud by se jednalo o krátký časový interval, lidé by mohli být přestěhováni do školy, ovšem pouze na nějakou kratší dobu. V případě dlouhodobějšího ubytování by ti lidé, kteří by měli tu možnost, odjeli k příbuzným či známým, kteří se budou nacházet mimo nebezpečí a tací, kteří by tu možnost neměli, bychom mohli ubytovat například v deset kilometrů vzdáleném hotelu Hrazany.

3) Nacházejí se ve městě nebo v jeho okolí stálé úkryty?

Nyní už bohužel ne. Bývaly tu celkem tři úkryty. Byly vybudovány v 60. letech z důvodu ochrany obyvatel, ale spíše pouze jako prevence. Bohužel po revoluci v roce 2010 bylo rozhodnuto o jejich zrušení, protože paneláky, ve kterých byly úkryty zřízeny, převzali lidé do osobního vlastnictví. Asi v roce 2011 se provedlo jejich zrušení a nyní se využívají k jiným účelům. Ten jeden slouží například střeleckému klubu a díky ocelovým dveřím jim to vyhovuje skrz zbraně.

4) Jak by se řešila krizová situace, při které by bylo potřeba stálé úkryty využít?

Řešilo by se to až by taková situace nastala. Úkryty by se určitě využít mohly, ale jelikož tomu již nejsou uzpůsobeny a není zde řešen přívod vzduchu, bylo by to maximálně na 2-3 hodiny.

5) Je ve městě nebo v jeho okolí nějaké nebezpečí havárie?

Dokud tu byla mlékárna tak tam riziko bylo, ale teď si myslím že jediná ohrožující havárie by mohla nastat při úniku čpavku ze zimního stadionu. Záleží kolik čpavku

by uniklo a od toho se odvíjí i hrozící nebezpečí, ale myslím že by to nebylo tak vážné a poradili bychom si s tím.